Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 9 november 2023 *

”Begäran om förhandsavgörande – Direktiv 2000/31/EG – Informationssamhällets tjänster – Artikel 3.1 – Principen om tillsyn i ursprungsmedlemsstaten – Artikel 3.4 – Undantag från principen om fri rörlighet för informationssamhällets tjänster – Begreppet ’åtgärder som vidtas mot en bestämd tjänst bland informationssamhällets tjänster’ – Artikel 3.5 – Möjlighet att i brådskande fall i efterhand anmäla åtgärder som begränsar den fria rörligheten för informationssamhällets tjänster – Underlåtenhet att anmäla – Fråga huruvida åtgärderna kan göras gällande – En medlemsstats lagstiftning ålägger leverantörer av kommunikationsplattformar, oavsett om de är etablerade på dess territorium eller inte, en rad skyldigheter i fråga om tillsyn och anmälan av påstått olagligt innehåll – Direktiv 2010/13/EU – Audiovisuella medietjänster – Videodelningsplattformstjänster”

I mål C-376/22,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen, Österrike) genom beslut av den 24 maj 2022, som inkom till domstolen den 10 juni 2022, i målet

Google Ireland Limited,

Meta Platforms Ireland Limited,

Tik Tok Technology Limited

mot

Kommunikationsbehörde Austria (KommAustria),

ytterligare deltagare i rättegången:

Bundesministerin für Frauen, Familie, Integration und Medien im Bundeskanzleramt,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Prechal samt domarna J. Passer, F. Biltgen, N. Wahl (referent) och M.L. Arastey Sahún,

* Rättegångsspråk: tyska.

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Google Ireland Limited och Tik Tok Technology Limited, genom L. Feiler, Rechtsanwalt,

– Meta Platforms Ireland Limited, genom S. Denk, Rechtsanwalt,

– Österrikes regering, genom A. Posch och G. Kunnert, båda i egenskap av ombud,

– Irland, genom M. Browne, A. Joyce och M. Tierney, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av D. Fennelly, BL,

– Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom G. Braun, S.L. Kalėda och P.-J. Loewenthal, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 8 juni 2023 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen dels av artikel 3.4 och 3.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (EGT L 178, 2000, s. 1), dels av artikel 28a.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster) (EUT L 95, 2010, s. 1), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 (EUT L 303, 2018, s. 69) (nedan kallat direktiv 2010/13).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan de i Irland etablerade bolagen Google Ireland Limited, Meta Platforms Ireland Limited och Tik Tok Technology Limited och å andra sidan Kommunikationsbehörde Austria (KommAustria) (den österrikiska tillsynsmyndigheten för kommunikation). Målet rör KommAustrias beslut att förklara att dessa bolag omfattas av Bundesgesetz über Maßnahmen zum Schutz der Nutzer auf Kommunikationsplattformen (Kommunikationsplattformen-Gesetz) (federal lag om åtgärder till skydd för användare av kommunikationsplattformar) (BGBl. I, 151/2020) (nedan kallad KoPl-G).

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 2000/31

3 Skälen 5, 6, 8, 22 och 24 i direktiv 2000/31 har följande lydelse:

”(5) Utvecklingen av informationssamhällets tjänster inom gemenskapen hämmas av ett antal rättsliga hinder för att den inre marknaden skall fungera väl, vilket gör det mindre lockande att utöva etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster. Dessa hinder beror på skillnader i lagstiftningen samt på den rättsliga osäkerheten om vilka nationella bestämmelser som är tillämpliga på dessa tjänster. I avsaknad av samordning och anpassning av lagstiftningen på de berörda områdena kan hindren motiveras mot bakgrund av rättspraxis från Europeiska gemenskapernas domstol. Det råder rättslig ovisshet om i hur stor utsträckning medlemsstaterna får kontrollera tjänster med ursprung i en annan medlemsstat.

(6) Med hänsyn till gemenskapens mål, till artiklarna 43 och 49 i fördraget och till den sekundära gemenskapsrätten bör dessa hinder avlägsnas genom samordning av viss nationell lagstiftning och genom ett förtydligande av vissa rättsliga begrepp på gemenskapsnivå, i den omfattning som krävs för att den inre marknaden skall fungera väl. Detta direktiv inriktas endast på några särskilda frågor som medför problem för den inre marknaden och är därför helt i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen så som den kommer till uttryck i artikel 5 i fördraget.

…

(8) Syftet med detta direktiv är att skapa en rättslig ram för att säkerställa fri rörlighet för informationssamhällets tjänster mellan medlemsstaterna och inte att harmonisera det straffrättsliga området som sådant.

…

(22) Tillsyn över informationssamhällets tjänster bör ske vid verksamhetens källa för att se till att allmänintressets syften verkligen skyddas. Det är därför nödvändigt att se till att behörig myndighet svarar för detta skydd inte bara för medborgarna i det egna landet utan för alla medborgare i gemenskapen. För att det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna skall stärkas är det väsentligt att detta ansvar hos den medlemsstat där tjänsterna har sitt ursprung klart fastslås. För att friheten att tillhandahålla tjänster och rättssäkerheten för leverantörer och mottagare av tjänster verkligen skall tryggas bör informationssamhällets tjänster i princip vara underkastade rätten i den medlemsstat där tjänsteleverantören är etablerad.

…

(24) Trots regeln att tillsyn av informationssamhällets tjänster bör ske vid källan är det, inom ramen för detta direktiv, berättigat att medlemsstaterna på vissa i direktivet fastställda villkor skall kunna vidta åtgärder för att inskränka dessas tjänsters fria rörlighet.”

4 I artikel 1.1 i direktivet föreskrivs följande:

”Syftet med detta direktiv är att bidra till att den inre marknaden fungerar väl genom att säkerställa den fria rörligheten för informationssamhällets tjänster mellan medlemsstaterna.”

5 I artikel 2 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

a) *informationssamhällets tjänster*: tjänster i den mening som avses i artikel 1.2 i [Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter (EGT L 204, 1998, s. 37)], ändrad genom [Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG av den 20 juli 1998 (EGT L 217, 1998, s. 18)],

…

h) *det samordnade området*: de krav som har fastställts i medlemsstaternas rättssystem och som är tillämpliga på tjänsteleverantörer av informationssamhällets tjänster eller på informationssamhällets tjänster, oberoende av om de är av allmän natur eller särskilt utformade för dem.

…”

6 I artikel 3 i samma direktiv, med rubriken ”Den inre marknaden”, föreskrivs följande:

”1. Varje medlemsstat skall se till att de av informationssamhällets tjänster som en på dess territorium etablerad tjänsteleverantör tillhandahåller överensstämmer med de nationella bestämmelser som är tillämpliga i denna medlemsstat och som omfattas av det samordnade området.

2. Medlemsstaterna får inte av skäl som omfattas av det samordnade området begränsa den fria rörligheten för de av informationssamhällets tjänster som har ursprung i en annan medlemsstat.

…

4. Medlemsstaterna får vidta åtgärder för undantag från punkt 2 när det gäller någon av informationssamhällets tjänster om följande villkor uppfylls:

a) Åtgärderna skall
   i) vara nödvändiga av någon av följande anledningar:

      – den allmänna ordningen, i synnerhet förebyggande, utredning, upptäckt och åtal av brott, inbegripet skydd av minderåriga och bekämpning av hets mot personer på grund av ras, kön, religion eller nationalitet samt kränkningar av enskilda personers mänskliga värdighet,

      – skydd av folkhälsan,

      – allmän säkerhet, inbegripet skydd av nationell säkerhet och försvar,

– skydd av konsumenter, inbegripet investerare,

ii) vidtas med avseende på någon av informationssamhällets tjänster som är till förfång för de mål som avses i punkt i eller utgör en allvarlig risk för att dessa mål inte uppnås,

iii) vara proportionerliga i förhållande till dessa mål.

b) Innan ifrågavarande åtgärder vidtas och utan det påverkar domstolsförfaranden, inbegripet förberedande förhandlingar och åtgärder som vidtas inom ramen för en brottsutredning, skall medlemsstaten

– ha uppmanat den medlemsstat som avses i punkt 1 att vidta åtgärder, varpå denna senare medlemsstat inte vidtagit några åtgärder eller endast vidtagit otillräckliga åtgärder,

– ha anmält till kommissionen och till den medlemsstat som avses i punkt 1 sin avsikt att vidta sådana åtgärder.

5. Medlemsstaterna kan i brådskande fall göra undantag från de villkor som anges i punkt 4 b. Om så är fallet skall åtgärderna anmälas till kommissionen och till etableringsmedlemsstaten så snart som möjligt, och medlemsstaten skall ange varför den anser att ärendet brådskar.

6. Utan att åsidosätta medlemsstaternas möjlighet att vidta och fullfölja ifrågavarande åtgärder skall kommissionen snarast möjligt undersöka huruvida de anmälda åtgärderna är förenliga med gemenskapsrätten. Om den kommer fram till att åtgärden är oförenlig med gemenskapsrätten skall kommissionen uppmana medlemsstaten i fråga att avhålla sig från att vidta de planerade åtgärderna eller skyndsamt avbryta vidtagna åtgärder.”

Direktiv 2010/13

7 I artikel 1 i direktiv 2010/13 stadgas följande:

”1. I detta direktiv gäller följande definitioner:

…

aa) *videodelningsplattformstjänst*: en tjänst enligt definitionen i artiklarna 56 och 57 [FEUF], där tjänsten, en särskiljbar del av tjänsten eller en väsentlig funktion i tjänsten har som huvudsakligt syfte att i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahålla allmänheten program, användargenererade videor, eller bådadera, för vilka leverantören av videodelningsplattformen saknar redaktionellt ansvar, via elektroniska kommunikationsnät i den mening som avses i artikel 2 a i [Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) (EGT L 108, 2002, s. 33)], och där det är leverantören av videodelningsplattformen som bestämmer hur de ska organiseras, inbegripet genom automatiserade metoder eller algoritmer, i synnerhet genom presentation, taggning och sekvensering.

…”

8 I artikel 28a.1 och 28a.5 i direktivet föreskrivs följande:

”1) Vid tillämpningen av det här direktivet ska en leverantör av videodelningsplattformar som är etablerad på en medlemsstats territorium i den mening som avses i artikel 3.1 i [direktiv 2000/31] lyda under den medlemsstatens jurisdiktion.

…

5) I detta direktiv ska artiklarna 3 och 12–15 i [direktiv 2000/31] tillämpas på leverantörer av videodelningsplattformar som anses vara etablerade i en medlemsstat i enlighet med punkt 2 i den här artikeln.”

Direktiv (EU) 2015/1535

9 I artikel 1.1 e–g i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EUT L 241, 2015, s. 1) anges följande definitioner:

”e) *föreskrift för tjänster*: ett krav av allmän art rörande tillträde till och utövande av verksamhet med sådana tjänster som avses i punkt b, särskilt bestämmelser om dem som tillhandahåller tjänster, tjänster och tjänstemottagare, med undantag av föreskrifter som inte specifikt avser de tjänster som definieras i den punkten.

…

f) *teknisk föreskrift*: tekniska specifikationer och andra krav eller föreskrifter för tjänster, inbegripet tillämpliga administrativa bestämmelser, som är rättsligt eller faktiskt tvingande vid saluföring, tillhandahållande av tjänster, etablering av en aktör som tillhandahåller tjänster eller användning i en medlemsstat eller en större del därav, samt – med undantag av dem som anges i artikel 7 – medlemsstaternas lagar och andra författningar som förbjuder tillverkning, import, saluföring eller användning av en produkt eller som förbjuder tillhandahållande eller utnyttjande av en tjänst eller etablering som tillhandahållare av tjänster.

…

g) *utkast till teknisk föreskrift*: texten till en teknisk specifikation eller ett annat krav eller en föreskrift för tjänster, inbegripet de administrativa bestämmelser, som har utarbetats i syfte att anta den eller att senare få den antagen som en teknisk föreskrift och som befinner sig på ett sådant förberedande stadium att väsentliga ändringar fortfarande kan göras.”

10 I artikel 5.2 första stycket i direktivet föreskrivs följande:

”Om inte annat följer av artikel 7 ska medlemsstaterna omedelbart till kommissionen överlämna alla utkast till tekniska föreskrifter, såvida inte föreskriften utgör endast en överföring av den fullständiga texten till en internationell eller europeisk standard, då det är tillräckligt med information om den aktuella standarden. De ska också till kommissionen redovisa skälen till varför det är nödvändigt att utfärda en sådan teknisk föreskrift, om dessa skäl inte redan framgår av utkastet.”

Österrikisk rätt

11 I 1 § KoPl-G föreskrivs följande:

”1. Syftet med denna förbundslag är att främja en ansvarsfull och öppen hantering av anmälningar från användare av följande innehåll på kommunikationsplattformar och en snabb behandling av sådana anmälningar.

2. Inhemska och utländska tjänsteleverantörer som tillhandahåller kommunikationsplattformar (2 § led 4) för ekonomisk vinning omfattas av tillämpningsområdet för denna lag, såvida inte

1) antalet registrerade användare med rätt till tillgång till kommunikationsplattformen i Österrike var mindre än i genomsnitt 100 000 personer under det föregående kalenderåret, och

2) omsättningen i Österrike under föregående kalenderår till följd av driften av kommunikationsplattformen var mindre än 500 000 euro.

…

4. Tjänsteleverantörer av plattformar för delning av videoinspelningar (2 § led 12) är undantagna från kraven i denna förbundslag när det gäller sändningar (2 § led 9) och användargenererade videor (2 § led 7) som tillhandahålls där.

5. På begäran av en tjänsteleverantör måste tillsynsmyndigheten pröva om tjänsteleverantören omfattas av denna lags tillämpningsområde.

…”

12 I 2 § KoPl-G föreskrivs följande:

”I denna förbundslag avses med

…

2) *informationssamhällets tjänster*: tjänster som vanligtvis utförs mot ersättning på distans, på elektronisk väg och på individuell begäran av en tjänstemottagare …, däribland online-handel med varor och tjänster, tillhandahållande av information online, online-reklam, digitala sökmotorer och möjligheter till uppgiftshämtning samt tjänster som möjliggör överföring av information i ett elektroniskt nätverk, tillgång till ett sådant nätverk eller registrering av information om en användare …,

3) *leverantör av tjänster*: den fysiska eller juridiska person som tillhandahåller en kommunikationsplattform,

4) *kommunikationsplattform*: en informationssamhällets tjänst, vars huvudsakliga syfte eller grundläggande funktion består i att genom storskalig spridning möjliggöra utbyte av meddelanden eller framställningar med intellektuellt innehåll i muntlig eller skriftlig form eller i ljud- eller bildform, mellan användare och en bred krets av andra användare,

…

6) *användare*: varje person som använder en kommunikationsplattform, oavsett om denne är registrerad på plattformen eller inte,

7) *användargenererad video*: en uppsättning rörliga bilder med eller utan ljud som, oavsett längd, utgör ett enskilt inslag som skapats av en användare och laddats upp på en videodelningsplattform av denna eller någon annan användare,

…

9) *program*: ett självständigt enskilt inslag i en audiovisuell medietjänst som, oavsett längd, består av en uppsättning rörliga bilder med eller utan ljud, och som ingår i en programtablå eller en katalog som har sammanställts av en leverantör av medietjänster (begreppet innefattar bland annat långfilmer, videoklipp, sportevenemang, komediserier, dokumentärer, nyhetsprogram, konst- och kulturprogram, barnprogram och dramaproduktioner),

…

12) *videodelningsplattform*: en tjänst enligt definitionen i artiklarna 56 och 57 [FEUF], där tjänsten, en särskiljbar del av tjänsten eller en väsentlig funktion i tjänsten har som huvudsakligt syfte att i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahålla allmänheten program (led 9), användargenererade videor (led 7), eller bådadera, för vilka leverantören av videodelningsplattformen saknar redaktionellt ansvar, via elektroniska kommunikationsnät i den mening som avses i artikel 2.1 i [Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EUT L 321, 2018, s. 36)], och där det är leverantören av videodelningsplattformen som bestämmer hur de ska organiseras (inbegripet genom automatiserade metoder eller algoritmer, i synnerhet genom presentation, taggning och sekvensering).”

13 I 3 § KoPl-G föreskrivs följande:

”1. Tjänsteleverantörer ska inrätta ett effektivt och öppet förfarande för att hantera anmälningar om påstått olagligt innehåll som finns på kommunikationsplattformen.

…

4. Tjänsteleverantörerna ska även se till att det finns ett effektivt och öppet förfarande för omprövning av deras beslut om blockering eller avlägsnande av innehåll som anmälts (3 § punkt 1). …

…”

14 4 § punkt 1 KoPl-G har följande lydelse:

”Tjänsteleverantörer ska årligen upprätta en rapport om hanteringen av anmälningar om påstått olagligt innehåll. När det gäller kommunikationsplattformar med mer än en miljon registrerade användare ska detta ske halvårsvis. Rapporten ska överlämnas till tillsynsmyndigheten senast en månad efter utgången av den period som rapporten omfattar och ska samtidigt göras tillgänglig på tjänsteleverantörens egen webbplats på ett permanent och lättåtkomligt sätt.”

15 I 5 § KoPl-G föreskrivs följande:

”1. Tjänsteleverantörer ska utse en person som uppfyller villkoren i 9 § punkt 4 i Verwaltungsstrafgesetz 1991 (VStG) [(1991 års lag om administrativa påföljder, BGBl., 52/1991)]. Denna person ska

1) se till att bestämmelserna i denna lag följs,

2) ha befogenhet att utfärda förelägganden för att kunna säkerställa efterlevnaden av bestämmelserna i denna lag,

3) ha nödvändiga kunskaper i tyska språket för att kunna samarbeta med administrativa och rättsliga myndigheter,

4) ha de resurser som krävs för att utföra sina uppgifter.

…

4. Tjänsteleverantören ska utse en fysisk eller juridisk person till ombud med ansvar för anmälningar till myndigheter och domstolar. Punkt 1 led 3, punkt 2 första meningen och punkt 3 ska tillämpas.

5. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål underrättas om namnen på de personer som utsetts till ansvarig representant respektive uppgiftslämnande ombud.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

16 Klagande i det nationella målet är de i Irland etablerade bolagen Google Ireland, Meta Platforms Ireland och Tik Tok Technology (nedan gemensamt kallade klagandebolagen). Bolagen tillhandahåller kommunikationstjänster bland annat i Österrike.

17 Efter det att KoPl-G trädde i kraft år 2021 begärde klagandebolagen att KommAustria med stöd av 1 § punkt 5 i denna lag skulle förklara att de inte omfattas av lagens tillämpningsområde.

18 Genom tre beslut av den 26 mars, den 31 mars och den 22 april 2021 förklarade denna myndighet att bolagen omfattas av tillämpningsområdet för KoPl-G, med motiveringen att vart och ett av dem tillhandahåller en kommunikationsplattform, i den mening som avses i 2 § led 4 i denna lag.

19 Klagandebolagen överklagade dessa beslut till Bundesverwaltungsgericht (Federala förvaltningsdomstolen, Österrike), som avslog överklagandena.

20 Klagandebolagen överklagade dessa avgöranden till den hänskjutande domstolen, Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen, Österrike), och gjorde till stöd för överklagandena gällande följande. Eftersom Irland och Europeiska kommissionen inte har underrättats om antagandet av KoPl-G enligt artiklarna 3.4 b och 3.5 i direktiv 2000/31 kan denna lag inte göras gällande mot bolagen. Vidare är de skyldigheter som införts genom nämnda lag oproportionerliga och oförenliga med friheten att tillhandahålla tjänster och med den ”ursprungslandsprincip” som föreskrivs i direktiv 2000/31 och, när det gäller videodelningsplattformstjänster, i direktiv 2010/13.

21 För det första har den hänskjutande domstolen i detta sammanhang angett att överklagandena aktualiserar frågan huruvida KoPl-G eller de skyldigheter som den ålägger tjänsteleverantörerna utgör åtgärder som vidtas med avseende på ”[en bestämd tjänst bland] informationssamhällets tjänster”, i den mening som avses i artikel 3.4 i direktiv 2000/31. Den hänskjutande domstolen har angett att den hyser tvivel på denna punkt, eftersom bestämmelserna i KoPl-G är generella och abstrakta och ålägger leverantörer av informationssamhällets tjänster allmänna skyldigheter som gäller omedelbart utan något mellanliggande beslut i det konkreta enskilda fallet.

22 För det andra vill den hänskjutande domstolen, för det fall att villkoren i artikel 3.4 a i direktiv 2000/31 ska anses vara uppfyllda, få klarhet i hur artikel 3.5 i direktivet ska tolkas, för att avgöra huruvida KoPl-G kan göras gällande mot klagandebolagen trots att den inte har anmälts.

23 För det tredje vill den hänskjutande domstolen, fortfarande för det fall att de skyldigheter som åläggs leverantörer av kommunikationsplattformstjänster enligt KoPl-G ska anses utgöra åtgärder som vidtas mot ”[en bestämd tjänst bland] informationssamhällets tjänster”, i den mening som avses i artikel 3.4 i direktiv 2000/31, få klarhet i huruvida dessa skyldigheter, under förutsättning att villkoren i artikel 3.4 a i direktivet är uppfyllda, i princip är tillämpliga på de tjänster som klagandebolagen tillhandahåller i egenskap av leverantörer av kommunikationsplattformstjänster. I sådant fall är det således nödvändigt att, när det gäller leverantörer av videodelningsplattformstjänster, i den mening som avses i artikel 1 aa i direktiv 2010/13, fastställa huruvida principen om tillsyn i ursprungsmedlemsstaten, som även är tillämplig inom ramen för detta direktiv enligt dess artikel 28a.1, i vilken det hänvisas till artikel 3 i direktiv 2000/31, utgör hinder för att tillämpa de skyldigheter som KoPl-G ålägger tjänsteleverantörer som är etablerade i en annan medlemsstat på innehållet i dessa plattformar när det varken rör sig om program eller videor som skapats av användarna.

24 Mot denna bakgrund beslutade Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen) att förklara målet vilande och att ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

”1) Ska artikel 3.4 a ii) i direktiv 2000/31/EG tolkas så, att begreppet ’åtgärder som vidtas mot en bestämd tjänst bland informationssamhällets tjänster’ kan omfatta lagstadgade åtgärder som avser en i allmänna ordalag beskriven kategori av bestämda informationssamhällets tjänster (såsom kommunikationsplattformar), eller krävs det att det föreligger en åtgärd i den mening som avses i bestämmelsen och som består i att det fattas ett beslut i ett konkret enskilt fall (exempelvis om någon namngiven kommunikationsplattform)?

2) Ska artikel 3.5 i direktiv 2000/31 tolkas så, att underlåtenheten att (i efterhand) anmäla den vidtagna åtgärden till kommissionen och etableringsmedlemsstaten ’snarast möjligt’, såsom krävs enligt denna bestämmelse, innebär att åtgärden inte får tillämpas på en bestämd tjänst efter utgången av en tillräcklig tidsfrist för att anmäla (i efterhand)?

3) Utgör artikel 28a.1 i [direktiv 2010/13] hinder för vidtagandet av en åtgärd, i den mening som avses i artikel 3.4 i direktiv 2000/31, som inte avser sändningar och användargenererade videor som görs tillgängliga på en plattform för delning av videoinspelningar?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

25 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.4 i direktiv 2000/31 ska tolkas så, att generella och abstrakta åtgärder som avser en i allmänna ordalag beskriven kategori av bestämda tjänster bland informationssamhällets tjänster och som utan åtskillnad är tillämpliga på alla leverantörer av denna kategori av tjänster omfattas av begreppet ”åtgärder som vidtas mot en bestämd tjänst bland informationssamhällets tjänster”, i den mening som avses i denna bestämmelse.

26 Vid tolkningen av en unionsbestämmelse vars ordalydelse inte uttryckligen hänvisar till nationell rätt ska enligt domstolens fasta praxis inte bara dess lydelse beaktas, utan också dess sammanhang och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (dom av den 15 september 2022, Fédération des entreprises de la beauté, C-4/21, EU:C:2022:681, punkt 47 och där angiven rättspraxis).

27 Vad för det första gäller lydelsen av artikel 3.4 i direktiv 2000/31 konstaterar domstolen att det i denna bestämmelse hänvisas till ”[en bestämd tjänst bland] informationssamhällets tjänster”. Användningen av singularis och adjektivet ”[bestämd]” tyder på att den tjänst som avses ska förstås som en individualiserad tjänst som tillhandahålls av en eller flera tjänsteleverantörer och att medlemsstaterna följaktligen inte med stöd av artikel 3.4 kan vidta generella och abstrakta åtgärder som avser en i allmänna ordalag beskriven kategori av bestämda tjänster bland informationssamhällets tjänster och som utan åtskillnad är tillämpliga på alla leverantörer av denna kategori av tjänster.

28 Den omständigheten att begreppet ”åtgärder” kan omfatta ett brett spektrum av åtgärder som vidtas av medlemsstaterna påverkar inte denna bedömning.

29 Genom att använda ett sådant brett och allmänt hållet begrepp har unionslagstiftaren nämligen överlåtit åt medlemsstaterna att efter eget skön bestämma karaktären och utformningen av de åtgärder som de får vidta med stöd av artikel 3.4 i direktiv 2000/31. Användningen av detta begrepp föregriper däremot inte på något sätt det materiella innehållet i dessa åtgärder.

30 För det andra ger det sammanhang som sistnämnda artikel ingår i, och särskilt de formella förutsättningar som föreskrivs i artikel 3.4 b, stöd för en sådan tolkning.

31 Det ska i detta sammanhang påpekas att det av artikel 3.4 i direktivet framgår att medlemsstaterna får vidta åtgärder mot en bestämd tjänst som omfattas av det samordnade området vilka avviker från principen om fri rörlighet för informationssamhällets tjänster såvitt två kumulativa förutsättningar är uppfyllda (dom av den 19 december 2019, Airbnb Ireland, C-390/18, EU:C:2019:1112, punkt 83).

32 För det första gäller enligt artikel 3.4 a i direktiv 2000/31 att den aktuella inskränkande åtgärden måste vara nödvändig för att säkerställa den allmänna ordningen, skydd av folkhälsan, allmän säkerhet eller skydd av konsumenter. Vidare måste den vara riktad mot en tjänst som faktiskt är till förfång för dessa mål eller utgör en allvarlig risk för att dessa mål inte uppnås samt stå i proportion till dessa mål.

33 För det andra gäller enligt artikel 3.4 b i direktivet att den berörda medlemsstaten i förväg och utan att det påverkar de rättsliga förfarandena, inbegripet förundersökningen och de åtgärder som vidtas inom ramen för en brottsutredning, inte bara ska ha begärt att den medlemsstat på vars territorium tjänsteleverantören i fråga är etablerad ska vidta åtgärder, varefter sistnämnda medlemsstat emellertid inte har vidtagit några åtgärder eller inte vidtagit tillräckliga åtgärder, utan ska dessutom ha underrättat kommissionen och medlemsstaten om sin avsikt att vidta de aktuella restriktiva åtgärderna.

34 Den i föregående punkt angivna förutsättningen bekräftar att medlemsstaterna inte får begränsa den fria rörligheten för informationssamhällets tjänster med ursprung i andra medlemsstater genom att vidta generella och abstrakta åtgärder som avser en i allmänna ordalag beskriven kategori av bestämda tjänster.

35 Artikel 3.4 b i direktiv 2000/31 innebär nämligen att medlemsstater där det tillhandahålls en sådan tjänst och som, i egenskap av medlemsstater mot vilka denna tjänst riktar sig, önskar vidta åtgärder med stöd av artikel 3.4 i direktivet är skyldiga att begära att den medlemsstat där tjänsten har sitt ursprung, det vill säga den medlemsstat där tjänsteleverantören är etablerad, ska vidta åtgärder. Bestämmelsen förutsätter således att tjänsteleverantörerna och följaktligen de berörda medlemsstaterna kan identifieras.

36 Om medlemsstaterna hade rätt att begränsa den fria rörligheten för informationssamhällets tjänster genom generella och abstrakta åtgärder som utan åtskillnad är tillämpliga på alla leverantörer av en kategori av sådana tjänster, skulle det bli orimligt svårt – om inte omöjligt – att göra en sådan identifiering, vilket i sin tur skulle innebära att det inte skulle vara möjligt för medlemsstaterna att uppfylla det nyss angivna formella kravet.

37 Om artikel 3.4 i direktiv 2000/31 tolkades så, att den omfattade generella och abstrakta åtgärder som utan åtskillnad är tillämpliga på alla leverantörer av en kategori av informationssamhällets tjänster, skulle, såsom generaladvokaten har påpekat, i punkt 68 i sitt förslag till avgörande, den förhandsanmälan som föreskrivs i artikel 3.4 b andra strecksatsen i direktivet kunna komma att överlappa den anmälan som krävs enligt direktiv 2015/1535.

38 Enligt sistnämnda direktiv krävs nämligen att medlemsstaterna till kommissionen anmäler alla utkast till tekniska föreskrifter vars föreskrifter för tjänster innehåller allmänna krav avseende tillgång till och utövande av verksamhet avseende informationssamhällets tjänster.

39 För det tredje skulle en tolkning av begreppet ”åtgärder som vidtas mot en bestämd tjänst bland informationssamhällets tjänster”, i den mening som avses i artikel 3.4 i direktiv 2000/31, som innebär att medlemsstaterna får vidta generella och abstrakta åtgärder som utan åtskillnad är tillämpliga på alla leverantörer av en kategori av informationssamhällets tjänster äventyra principen om tillsyn i ursprungsmedlemsstaten, vilken ligger till grund för direktivet, och direktivets syfte att den inre marknaden ska fungera väl.

40 Det ska i detta hänseende erinras om att artikel 3 i direktiv 2000/31 är en central bestämmelse i den systematik och den ordning som införts genom direktivet, eftersom den stadfäster denna princip som även avses i skäl 22 i direktivet, där det anges att ”[t]illsyn över informationssamhällets tjänster bör ske vid verksamhetens källa”.

41 Enligt artikel 3.1 ska varje medlemsstat nämligen se till att de av informationssamhällets tjänster som en på dess territorium etablerad tjänsteleverantör tillhandahåller överensstämmer med de nationella bestämmelser som är tillämpliga i denna medlemsstat och som omfattas av det samordnade området. I artikel 3.2 preciseras att medlemsstaterna inte, av skäl som omfattas av det samordnade området, får begränsa den fria rörligheten för de av informationssamhällets tjänster som har ursprung i en annan medlemsstat.

42 Direktiv 2000/31 bygger således på att principerna om tillsyn i ursprungsmedlemsstaten och om ömsesidigt erkännande ska tillämpas, vilket innebär att informationssamhällets tjänster, inom ramen för det samordnade område som definieras i artikel 2 h i direktivet, endast regleras i den medlemsstat där leverantörerna av dessa tjänster är etablerade (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 oktober 2011, eDate Advertising m.fl., C-509/09 och C-161/10, EU:C:2011:685, punkterna 56–59).

43 Det ankommer följaktligen på varje medlemsstat att, i egenskap av ursprungsmedlemsstat för informationssamhällets tjänster, reglera dessa tjänster och därmed att skydda de mål av allmänintresse som anges i artikel 3.4 a i) i direktiv 2000/31.

44 Vidare ankommer det, i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande, på varje medlemsstat, i egenskap av medlemsstat mot vilken informationssamhällets tjänster riktar sig, att inte begränsa den fria rörligheten för dessa tjänster genom att föreskriva ytterligare skyldigheter inom det samordnade området och kräva att dessa iakttas.

45 Såsom framgår av skäl 24 i direktiv 2000/31 har unionslagstiftaren emellertid ansett att det, trots ”principen att tillsyn av informationssamhällets tjänster bör ske vid källan”, vilket är ett annat uttryck för den princip om tillsyn i ursprungsmedlemsstaten som anges i artikel 3.1 i direktivet, är berättigat att medlemsstaterna, på de villkor som anges i direktivet, får vidta åtgärder för att begränsa den fria rörligheten för informationssamhällets tjänster.

46 Enligt artikel 3.4 i direktiv 2000/31 får således en medlemsstat, i vilken en sådan tjänst tillhandahålls, under vissa förutsättningar göra undantag från principen om fri rörlighet för informationssamhällets tjänster.

47 Denna bestämmelse får emellertid inte tolkas så, att den tillåter medlemsstaterna att vidta generella och abstrakta åtgärder som är tillämpliga utan åtskillnad på alla leverantörer av en kategori av informationssamhällets tjänster, vilket skulle äventyra den princip om tillsyn i ursprungsmedlemsstaten som anges i nämnda artikel 3.1.

48 Principen om tillsyn i ursprungsmedlemsstaten leder nämligen till att tillsynsbefogenheten fördelas mellan ursprungsmedlemsstaten för en leverantör av informationssamhällets tjänster och den medlemsstat där den berörda tjänsten tillhandahålls, det vill säga den medlemsstat mot vilken tjänsten riktar sig.

49 Att tillåta den andra medlemsstaten att med stöd av artikel 3.4 i direktiv 2000/31 vidta generella och abstrakta åtgärder som är tillämpliga utan åtskillnad på alla leverantörer av en kategori av dessa tjänster, oavsett om de är etablerade i den sistnämnda medlemsstaten eller inte, skulle emellertid inkräkta på den första medlemsstatens lagstiftningsbefogenhet och leda till att sådana tjänsteleverantörer omfattades både av lagstiftningen i ursprungsmedlemsstaten och av lagstiftningen i den eller de medlemsstater mot vilka tjänsterna riktar sig.

50 Det framgår emellertid av skäl 22 i direktiv 2000/31 att unionslagstiftaren, såsom det erinrats om i punkt 40 ovan, i det system som införts genom detta direktiv har föreskrivit att tillsynen över informationssamhällets tjänster ska ske vid källan för verksamheten, det vill säga att tillsynen ska utövas av den medlemsstat där tjänsteleverantören är etablerad, med det tredubbla syftet att säkerställa ett effektivt skydd för mål av allmänintresse, att stärka det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna och att säkerställa att friheten att tillhandahålla tjänster och rättssäkerheten för leverantörer och mottagare av tjänster verkligen tryggas.

51 Det nu sagda innebär att den ovan i punkt 47 angivna tolkningen av artikel 3.4 i direktiv 2000/31 skulle äventyra det system som har inrättats genom detta direktiv och de mål som eftersträvas med det, eftersom en sådan tolkning undergräver den princip om tillsyn i ursprungsmedlemsstaten som anges i artikel 3.1 i direktivet.

52 Såsom kommissionen har understrukit har möjligheten att göra undantag från principen om fri rörlighet för informationssamhällets tjänster, som föreskrivs i artikel 3.4 i nämnda direktiv, inte utformats för att göra det möjligt för medlemsstaterna att vidta generella och abstrakta åtgärder för att reglera en kategori av leverantörer av informationssamhällets tjänster i dess helhet, även om sådana åtgärder skulle motverka spridning av innehåll som allvarligt undergräver de mål som anges i artikel 3.4 a i) i samma direktiv.

53 Om den medlemsstat mot vilka informationssamhällets tjänster riktar sig hade rätt att anta generella och abstrakta bestämmelser i syfte att reglera tillhandahållandet av sådana tjänster av tjänsteleverantörer som inte är etablerade på dess territorium, så skulle detta dessutom undergräva det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna och strida mot principen om ömsesidigt erkännande, vilken, såsom det erinrats om i punkt 42 ovan, ligger till grund för direktiv 2000/31.

54 Vid en fortsatt teleologisk tolkning av artikel 3.4 i direktiv 2000/31 och begreppet ”åtgärder som vidtas mot en bestämd tjänst bland informationssamhällets tjänster”, följer det dessutom av artiklarna 1.1 och 3.2 jämförda med skäl 8 i direktivet att syftet med direktivet är att bidra till att den inre marknaden fungerar väl genom att säkerställa den fria rörligheten för informationssamhällets tjänster mellan medlemsstaterna.

55 I linje med detta har unionslagstiftarens avsikt med direktiv 2000/31, såsom framgår av skälen 5 och 6 i direktivet, varit att undanröja rättsliga hinder för att den inre marknaden ska fungera väl, nämligen hinder som ligger i skillnaderna mellan olika lagstiftningar samt den rättsliga osäkerheten om vilka nationella bestämmelser som är tillämpliga på dessa tjänster.

56 Att tillåta att medlemsstaterna med stöd av artikel 3.4 i direktiv 2000/31 vidtar generella och abstrakta åtgärder avseende en i allmänna ordalag beskriven kategori av bestämda tjänster bland informationssamhällets tjänster och som tillämpas utan åtskillnad på alla tjänsteleverantörer i denna tjänstekategori skulle i slutändan innebära att de berörda tjänsteleverantörerna underkastas olika lagstiftningar och följaktligen att de rättsliga hinder för friheten att tillhandahålla tjänster som direktivet syftar till att undanröja återinförs.

57 Det ska slutligen erinras om att syftet med direktiv 2000/31, nämligen att säkerställa en fri rörlighet för informationssamhällets tjänster mellan medlemsstaterna, uppnås genom en mekanism för att utöva tillsyn över åtgärder som kan vara till förfång för detta syfte, vilken gör det möjligt för både kommissionen och den medlemsstat inom vars territorium

tjänsteleverantören är etablerad att se till att dessa åtgärder är nödvändiga för att tillgodose tvingande hänsyn till allmänintresset (dom av den 19 december 2019, Airbnb Ireland, C-390/18, EU:C:2019:1112, punkt 91).

58 En tolkning som innebär att generella och abstrakta åtgärder som avser en i allmänna ordalag beskriven kategori av bestämda tjänster bland informationssamhällets tjänster inte omfattas av begreppet ”åtgärder som vidtas mot en bestämd tjänst bland informationssamhällets tjänster”, i den mening som avses i artikel 3.4 i direktiv 2000/31, leder emellertid inte till att sådana åtgärder undantas från denna tillsynmekanism.

59 En sådan tolkning innebär tvärtom att medlemsstaterna i princip inte har rätt att vidta sådana åtgärder, vilket innebär att det inte ens är nödvändigt att kontrollera huruvida nämnda åtgärder är nödvändiga för att tillgodose tvingande hänsyn till allmänintresset.

60 Mot bakgrund av dessa överväganden ska den första tolkningsfrågan besvaras enligt följande. Artikel 3.4 i direktiv 2000/31 ska tolkas så, att generella och abstrakta åtgärder som avser en i allmänna ordalag beskriven kategori av bestämda tjänster bland informationssamhällets tjänster och som utan åtskillnad är tillämpliga på alla leverantörer av denna kategori av tjänster inte omfattas av begreppet ”åtgärder som vidtas mot en bestämd tjänst bland informationssamhällets tjänster”, i den mening som avses i denna bestämmelse.

Den andra och den tredje frågan

61 Det framgår av beslutet om hänskjutande, såsom det sammanfattats i punkterna 22 och 23 ovan, att den hänskjutande domstolen har ställt den andra och den tredje frågan endast för det fall domstolen skulle anse att den första frågan ska besvaras jakande.

62 Såsom angetts i punkt 60 ovan ska den första frågan besvaras nekande.

63 Mot bakgrund av svaret på den första frågan saknas därför anledning att besvara den andra och den tredje frågan.

Rättegångskostnader

64 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

Artikel 3.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden,

ska tolkas på följande sätt:

Generella och abstrakta åtgärder som avser en i allmänna ordalag beskriven kategori av bestämda tjänster bland informationssamhällets tjänster och som utan åtskillnad är

tillämpliga på alla leverantörer av denna kategori av tjänster omfattas inte av begreppet ”åtgärder som vidtas mot en bestämd tjänst bland informationssamhällets tjänster”, i den mening som avses i denna bestämmelse.

Underskrifter